

KIFKIF.BE

Plakboek tegen racisme

20-11-2017 | Maarten Loopmans

“ ‘Alles wat ik zou schrijven zou de waarheid zijn, behalve de interessantste zinnen’ (p. 14)

Over *Zoo Humain. De Blijde terugkeer van de Barbaar* van Chokri Ben Chikha.

Een fictieve (?) smeekbede van Vlaams minister-president Bourgeois aan Chokri Ben Chikha is het startpunt voor een wervelende flashback door het oeuvre en leven van de acteur/regisseur van [Action Zoo Humain](#). Nieuwsfeiten, herinneringen, verzinsels, analyses en bedenkingen verstrengelt Ben Chikha kundig tot een maatschappelijke aanklacht tegen racisme die je nog lang na het lezen ervan aan het denken houdt.

Zoo Humain is niet wat je noemt ‘een goed boek’. Het is niet wat je noemt ‘een boek’. Eigenlijk bestaat er nog geen woord voor wat het wel is. Je zou het misschien een literaire collage kunnen noemen; een plakboek waarin dagboekfragmenten, een manifest, een rapport, (foto’s van) brieven en (tekst in) foto’s door elkaar heen lopen. Maar doet het ertoe wat het ding precies is? Belangrijker is wat het doet. *Zoo Humain* is, net als eerdere performances als *De Waarheidscommissie* in de eerste plaats een interventie in de samenleving. Realiteit en fictie verweven, om zo een grotere maatschappelijke impact te realiseren, is stilaan het artistiek-strategisch keurmerk geworden van Ben Chikha’s performancegroep *Action Zoo Humain*.

De boodschap die zo wordt uitgedragen is bijzonder in het Vlaamse racismedebat, in dat ze eenduidige (simplistische) uitspraken vermijdt. Of beter: meteen weer op losse schroeven zet, door er telkens nieuwe argumenten aan toe te voegen. In zijn rapport trekt Ben Chikha van leer tegen structureel racisme en ongelijkheid; in zijn dagboeknotities legt hij zijn eigen seksisme en racisme bloot. *Zoo Humain* lijkt het portfolio van een twijfelaar, een piekeraar, die zichzelf en de wereld constant in vraag stelt. Wisselend tussen het unieke persoonlijke verslag en de maatschappelijke analyse, tussen de verontwaardiging en de zelfkritiek, de strijdbaarheid en de

machteloosheid, de parodie en het pamflet legt hij vooral de menselijkheid bloot, in al haar kwetsbaarheid en geknoei. Zoals je het boek constant moet draaien om het te kunnen lezen, zo zet de auteur ook je hoofd aan het spinnen. Hij daagt de intrinsieke luiheid van onze hersenen uit.

Vreemd genoeg ondermijnt die vorm niet de kracht van zijn argument. Ben Chikha’s analyse is gelaagd, veelzijdig en toch helder. *Zoo Humain* pleit ongenueanceerd voor een meer rechtvaardige, gelijke samenleving; voor het herstel van ‘historisch en structureel onrecht’ dat voortvloeit uit racistische en (neo)koloniale ideologieën. In zijn rapport dissecteert hij de daden van de huidige regering met een lef en rechtlijnigheid die weinig kabinetsadviseurs gegeven is. In zijn dagboekfragmenten doorprijkt hij op humoristische wijze de nationalistische illusie van de eendimensionale identiteit. Als geheel pleit het werk voor een erkenning van menselijke complexiteit, meervoudige identiteit en het overstijgen van stereotypen, zowel op niveau van het beleid als in het

dagelijks leven. Chokri ben Chikha ageert tegen maatschappelijke breuken en polarisering, maar daarmee ligt hij niet in het brave 'midden van het bed'. Integendeel: zijn pleidooi voor "wederzijdse en evenwaardige ontmoeting", voor menselijkheid en dekolonisering, kan moeilijk radicaler.

'Zoo Humain. De Blijde terugkeer van de Barbaar' verwijst naar en maakt integraal deel uit van het oeuvre van Action Zoo Humain. Het boek is nu verkrijgbaar in de boekhandel, maar je kan er ook bij een koffie in bladeren @ TOKO 139.

De voorstelling 'Amnes(t)ie', het derde deel van de trilogie die startte met 'De Waarheidscommissie', speelt nog op 22.11 in CC Guldenberg, Wevelgem, op 24.11 in de Rotterdamse Schouwburg, Rotterdam, op 12.12 in CC Ghybe, Poperinge en op 20 & 21.12 in NTGENT, Gent.

Alle info: <https://www.actionzoohumain.be/nl/productie/amnestie>

<http://www.kifkif.be/cult/plakboek-tegen-racisme>